

Destrucció i espoli de l'antic Hospital General de València

Autor: Passejant per València amb ulls curiosos

Data de publicació: 10-03-2021

A la dècada dels 60 va ser destruït l'antic Hospital General de València a causa d'una gran operació urbanística i especulativa. Això va representar la desaparició i l'espoli d'un dels conjunts més destacats de l'arquitectura renaixentista valenciana. Article de 'Passejant per València amb ulls curiosos' del 12 de febrer d'enguany.

En alguns apunts anteriors havia parlat de l'espoli que van patir les columnes de l'antic Hospital General de València, que en origen va ser el primer centre psiquiàtric que es va obrir al món.

Aquell espoli va ser conseqüència d'una gran operació urbanística especulativa que pretenia omplir d'habitatges l'illa sencera que actualment ocupa la Biblioteca, els Jardins de l'Hospital i el Museu Valencià de la Il·lustració i de la Modernitat, el MuVIM. Explicar la història de l'enderroc de l'antic Hospital en la dècada dels 1960 és fer la crònica de la desaparició i espoli d'un dels conjunts més destacats de l'arquitectura renaixentista valenciana.

Ací podeu trobar els enllaços a aquells apunts:

<https://actualitatvalenciana.com/passejantvalencia/unes-columnes-renaxentistes-aparegudes-arreu-de-valencia/>

Plànol de l'Hospital General de l'any 1749.

Porta gòtica d'accés i façana de l'antic Hospital General de València. Carrer de l'Hospital.

L'antiga Diputació provincial, propietària del complex, mai va tindre interès en conservar l'històric hospici que havia quedat en desús des que el 22 de desembre de 1962 es va obrir el modern Hospital General de l'avinguda del Cid. La Diputació, que volia afrontar el crèdit per finançar el nou hospital amb la venda de l'illa de Guillem de Castro-Hospital als promotors immobiliaris, va licitar la seua demolició en 1962 per un preu de 750.000 pessetes de llavors.

Sobre la cobejada illa de 11.500 metres quadrats del vell Hospital, la corporació provincial va aprovar l'any 1959 un projecte d'urbanització que contemplava 25 edificis, la meitat d'ells d'entre 7 i 10 altures, amb una torre de 20 pisos inclosa. Aquesta planificació arrasava amb tot el conjunt. Només es lliuraven l'església de Santa Llúcia i la capilla del Capítulet (el primer lloc de València on es va rendir culte a la Mare de Déu dels Desemparats).

En aquesta plà d'urbanització, els dos monuments anaven a quedar literalment atrapats en la planta baixa de sengles edificis de nou i set altures, respectivament.

Projecte d'urbanització del solar de l'antic Hospital General. En el centre s'hi observa l'edifici de 20 plantes que estava previst construir.

També es pensava conservar o traslladar a altres llocs quatre portades de pedra: el portal gòtic del carrer Hospital (actualment conservat davant de la porta de la Biblioteca), dues portes renaixentistes de la Infermeria cruciforme de Febres del segle XVI (que actualment perviu com a Biblioteca municipal des de 1979), i la porta gòtica lateral de l'església de l'Hospital.

Hi adjunte a continuació sengles fotografies preses a mitjans de 1960, on es pot veure l'estat d'enderroc en què va quedar el conjunt hospitalari medieval. Una imatge que mai més voldríem tornar a veure.

Imatge de l'enderroc de l'antic Hospital General.

Una altra imatge de l'enderroc de l'antic Hospital.

L'anunci de la demolició de l'Hospital va provocar en aquella època una allau de telegrams per sol·licitar la seua paralització per part de diverses institucions acadèmiques com ara la Reial Acadèmia de la Història i la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles, i també cíviques com la Junta Central Fallera, Lo Rat Penat, l'Ateneu Mercantil o la Colònia Valenciana i de Germanor dels Desemparats de Barcelona.

Interior de l'Infermeria de Febres, de l'antic Hospital General de València.

Interior de l'Infermeria de Febres, de l'antic Hospital General de València.

L'onada de protestes va obligar a intervindre al Govern de Franco, que el 18 de desembre de 1963 publicava en el BOE un decret que declarava «monument històric-artístic», sota la protecció del Ministeri d'Educació Nacional, no només l'església, la capella i les portades de pedra que anava a respectar la Diputació des d'un principi, sinó que hi afegia també els quatre braços de dues plantes en forma de creu de la Infermeria de Febres (l'actual Biblioteca) i la cúpula del seu creuer.

Aquest edifici renaixentista va ser el primer a la Península Ibèrica en el seu gènere en què s'adoptà la planta en forma de creu grega, orgida en la segona meitat del segle XV al nord d'Itàlia.

També es va declarar monument protegit «el patinejo» que unia la porta gòtica del carrer de l'Hospital amb la Infermeria de Febres, l'església de l'Hospital i el pati dels quiròfans. Però malauradament cap dels tres hi va sobreviure després que la Diputació provincial va amenaçar amb recórrer la declaració de conjunt històric-artístic feta des de Madrid.

Com he esmentat ades, finalment es va salvar la Infermeria del segle XVI, però no la Infermeria del Mal de Siment (la sífilis), edifici de transició al segle XVII en forma de "T", que va ser derruïda. Aquesta, a l'igual que la de Febres,

comptava amb dos plantes amb cimbori ortogonal en el creuer.

A cada alçada, les naus estaven sustentades per dues files de columnes de pedra tallada que originalment van estucar mestres italians, simulant un efecte de “marbre” per donar-les més vistositat.

La declaració de «monument històric-artístic» va arribar tard per a un dels braços de la vella Infermeria, del que es van enderrocar sis crujies (12 columnes), mentre que la del Mal de Siment comptava amb altres 88.

Anys 1970. Aspecte del solar, després de la demolició de bona part de l'antic Hospital.

En novembre de 1965 la Diputació, a instàncies de la Direcció General de Belles Arts, va ordenar conservar totes les columnes dels edificis que es van destruir, per tal de col·locar-les al voltant de les façanes dels edificis que finalment s'anaven a restaurar, no permetent-se “alienació ni cessió per cap concepte”.

No obstant això, en els jardins que ara envolten a la Biblioteca i al MuVIM, amb prou feines s'alcen completes unes 20 de les 100 columnes que en teoria es van conservar.

De les 80 restants només es coneix la destinació de set d'elles, que són precisament de les que vaig parlar en els dos apunts anteriorment esmentats: dos es troben a València, una a l'Eliana i quatre més a Montcada. La resta van desaparèixer, potser per a sempre, de la memòria del patrimoni històric dels valencians.

12 de febrer de 2021

Passejant per València amb ulls curiosos

<https://actualitatvalenciana.com/passejantvalencia/destruccio-i-espoli-de-l-antic-hospital-general-de-valencia/>